

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštno vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofnjak.
poslopu (Bischofshof)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —
Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nase ceste, kake so in koliko nas stanejo.

Dobre ceste so velike vrednosti; one so ve-
selje prebivalcev, čast dežele, znamenja omike pri
narodu. Turški divjaki imajo najbolj zanemarjene
ceste v celi Evropi, Angleška, Francoska, Belgija,
Nemčija pa najkrasniše steze, katerih naprava je
stala veliko denarjev in čijih letno zdrževanje zah-
teva mnogo stroškov. Gledé stroškov, katere vsako
leto na ceste izdajajo srenje, okraj in dežela, se
sme tudi Štajerska prištevati že precej omikanim
deželam. Kajti samo dežela je potrošila lani
147.562 fl., letos 148.274 fl. in za drugo leto bi
treba bilo 153.274 fl. To je že precejšnja svota
za deželo, kakoršna je Štajerska, zlasti če pomis-
limo, da tukaj cestni stroški okrajev in srenj niso
vštet, ki gotovo niso majhni. Tem bolj obžalovati
je, da naše ceste niso v tako dobrem stanu, kakor
bi zamogle biti. Deželni odbor je to resnico sam
priznal ter rekel, da dežela sicer veliko denarjev
izda, ki pa pridejo večjidel nevednežem ali nemarne-
žem v roke, da se z njimi skoro nič ne opravi.
Tej nepriliki je mislil odbor pomagati tako, kakor pri
šolah, namreč: naj bi se imenitniše ceste okrajem
odvzele in deželnemu odboru v oskrbljevanje pre-
dale. Vendar tudi tega si ni upal nasvetovati,
ker bi potem treba bilo deželni stavbenški urad
(Bauamt) pomnožiti, kar bi deželo stalo vsako
leto 76.000 fl. Zato bo ostalo pri starem — ali
ne: lezlo bo rakovo pot. Kajti namesto za ceste
potrebnih 153.274 fl., hoče deželni zbor dovoliti
samo 94.000 fl., tedaj blizo 60.000 zbrisati. To
se bode pri stezah kmalu poznalo.

Navesti še hočemo tukaj par cestnih poseb-
nosti, ki zanimivajo zlasti nas štajerske Slovence.
Lani meseca avgusta je se sklenolo, da cesta od
št. Martina na Paki do državne tržaske ceste pre-
neha biti okrajna cesta II. vrste, potem da se pri
Ročicah čez Pako naredi most in okrajna cesta
od št. Martina proti Letasu nekoliko preloži in s
cesto v G. Grad zveže. Vranski okraj je obljubil
enkrat za vselej dati 300 gld., dežela je voljna
plačati 4014 fl. Šoštanjski okraj bi imel določiti

2676 fl. in G. Graški 1038 fl.; ali do sedaj se
ta okraja še nista odločila. Vsi stroški znašajo
8029 fl. po nasvetu deželnega stavbenškega urada.
Mnogo posavinskih prebivalcev je prosilo za vozno
cesto od Ljubna čez Luče v Zolcпах do Logar-
ske doline, iz česar pa bržčas ne bo nič; stroški
bi stali 100.000 — 200.000 fl. — Slov. Bistrica je
svoj donesek za novo cesto do železniške postaje:
5981 fl. poplačala, okraj pa je še pri svoti 10.314
gld., ki ga je zadela, še 6698 fl. dolžen. Tukaj
bi pač bilo železi, da bi okrajni zastop bil prošjo
pri deželnem odboru vložil, naj bi se okraju ostali
dolgi zbrisal vsled silne nesreče, katera ga je lani
po toči zadela. — Za cesto do železniške postaje
na Zelenem travniku je dežela doplačala 1000 fl.
Za cesto do kolodvora v Središču pa se dovolje-
nih 700 fl. ni izplačalo, ker še ormuški okrajni
zastop ni dokazal, ali je kaj storil ali ne. —
Prošnja, da bi se okrajna cesta iz Šoštanja v
Velenje iz II. v I. vrsto preložila, ni obveljala.

Vse okrajne ceste I. vrste so dobile lani od
dežele 74.081 fl. okrajne ceste II. vrste pa kakih
18.000 fl. v podporo. Tako podporo je dobil ormuški
okraj in sicer za zidanje kanalov na cesti v Središče
370 fl., Brežki okraj 1100 fl., ptujski okraj za
Borlski most 3000 fl., laški okraj za napravlanje
mostov 4000 fl., in št. lenartski okraj 2500 fl., za
delanje ceste od sv. Lenarta v Cmurek, ki bo
stala svojih 22100 fl.

Kakor navedene številke kažejo, plačuje de-
žela Štajerska precej cestnih stroškov. Ako tedaj
ceste vendar niso dobre, kakor je liberalni odbor
sam tožil, temu ni dežela kriva, ampak sedanja
liberalna, ustavaška, centralistična uprava, ki sicer
delujejo z velikimi denarji, pa malo ali nič ne
opravi. Sklenemo z besedami g. poslanca Hermana,
ki je tudi pri cestni obravnavi v deželnem zboru
in Gradcu pravo zadel. Rekel je: „cestne zadeve
so zavozlane in zmešane. Da nas steze veliko
stanejo, pa da so vendarle slabe, kakor gospodje
sami tožite, to je res. Ali tudi Vaši denešnji na-
sveti ne bodo pomagali nič. Cestne zadeve mo-
rajo v roke vzeti politične gospodske, te pa

morajo postati deželne gospodske t. j. sedanja vsa zmedena centralistična uprava se mora odpraviti in potem bo boljše, poprej ne!

Cerkvene zadeve.

† Kardinal Tarnoczy, nadškof salcburški, so v torek 4. aprila po dolgi bolezni umrli. Naš milostljivi knez in škof Maksimilijan Stepischnegg so se takoj odpeljali v Salcburg na pogreb.

B. Duhovne vaje v Ulimjah so čč. oo. Lazaristi od sv. Jožefa v Celju v nedeljo 2. aprila sklenoli. Prihajalo je vedno mnogo mnogo ljudstva, ki je željno poslušalo besede gorečih misijonarjev. Jako ustregli so zaradi velikonočne spovedi farmanom, ki imajo samo enega duhovnika. Bog plati! Vsa hvala gre tudi vrlemu g. učitelju, ki nam je prekrasno petje priskrbel.

O. Francelin je bil leta 1816 v revni vasi blizu mesta Klausen na Tirolskem rojen, 18. let star je stopil v Gradcu v red sloviti jezuitov, potem je učil bogoslovje, zlasti dogmatiko (verske resnice) v Rimu, navdušil veliko tisoč mladenčev za službo sv. Cerkve, spisal najučenejšo dogmatiko in je bil 3. aprila t. l. od sv. Očeta imenovan za kardinala. Nekdanji priprosti kmetijski fantič je postal visoki cerkveni knez, v čast Tirolcem in slavo Avstriji.

Koroški duhovniki prosijo konečno državni zbor naj bi dosedanje zaukaze gledé polaganja napovedi ali fasijona spremenil. Kot dohodki bi se naj v fasijon postavljali: 1) dohodki ali renta zemljiščne in berneske rešitve; 2) obstoječa bernja po 5 letni srednji ceni na bližnjem trgu in po odbitju 10%. Vendar bernja se naj ne vračuni, kedar ima duhovnik za njo opraviti posebno opravilo. 3) Čisti dohodki zemljišč, kakoršni služijo odmerjenju dače v podlago. 4) Najemščina preteklega leta od hiš, katere so v najem dane, in sicer po odbitju 30%. 5) Obresti župnijskih prostih kapitalov. 6) Doneski k duhovniški plači, če niso s posebnimi opravili obloženi. 7) Menzalni doneski, če niso obloženi. 8) Drugi gotovi dohodki, ako zopet niso obloženi. Duhovnikom bi se štolarini in ustanovniški dohodki naj ne vračunjevali v fazijon, kakor se c. kr. uradnikom dijete, ki dosegajo včasih polovico njihove plače, tudi ne vtevajo. Na dalje bi se naj stara postava (Hofkanzlei-Dekret 10. Juni 1836) preklicala in $\frac{2}{3}$ zapuščine brez testamenta zaumrlih duhovnikov verskemu fondu pripiševali in mešniki od doplačevanja pri stavbah farovžev se oprostiti. Kar bi še zmanjkalo, to bi pa naj država določila pri plačah duhovnikov, kar bi se tudi tedaj smelo pričakovati, ako bi se verski fondi Cerkvi izročili.

To so glavne točke precej pohlevne prošnje koroških duhovnikov. Mislimo, da bi kazalo, če bi se tudi lavantinski duhovniki pri konferencijah v tej zadevi zglasili ali vsaj zmezili. Uzrokov imajo dovolj, postavimo kaplani, kakoršni so v

Rušab, Mahrenbergu itd., ki druga nimajo, kakor prosto stanovanje, hrano pri župniku in — prosti zrak, če okno odprejo.

Gospodarske stvari.

O pridelovanju krompirja nekaj.

II.

Bil je gospodar, ki je s krompirjem tako ravnal! Njivo za krompir odmenjeno je v jeseni sprašil, v spomladi pa pognojil s sestavljenim gnojem: $\frac{1}{2}$ komposta ali dobro sprstenele zemlje, $\frac{1}{4}$ pepela iz drv in $\frac{1}{4}$ kupljenega gnoja, ki se mu pravi guano (ptičjek). Potem je dal njivo lepo izorati in z rožnatim krompirjem zasadati. Uspeh je bil čudovit. Pridelal je namreč krompirja, da še nikdar toliko in tako lepega, velikega in okusnega; o nadležni krompirjevi gnjilobi ni bilo ničesar videti, gomolji bili so vsi zdravi in močno skrobnati (polni skroba ali šterke). Imel pa je isti gospodar zraven prve še drugo njivo za krompir pripravljeno ter jo je tudi z rožnatim enako lepim krompirjem zasadil, samo namesto sestavljenega gnoja je dal navoziti frišnega hlevnega gnoja. To pa ni bilo dobro; krompirja je le malo prirastlo in še to je bilo gnjilobno.

Zakaj pa je gospodar v gnoj za krompir začel mešati pepel iz drv? Do te misli je po sledečem načinu prišel. Bral je v neki knjigi, da imata tisti pepel, ki se dobi, če se krompir sežge, veliko kali-ja v sebi. Iz tega je prebrisani mož sklepal, da potrebuje krompir v srečno rast tudi obilo kali-ja; tega pa se mu najbolj lehko in hitro da, če se mu s pepelom iz drv pognoji; ta pepel ima namreč v sebi največ kali-ja. Srečni uspeh mu je pokazal, da se ni varal. Zato opozorujemo tudi naše slovenske kmetovalce, naj poskusijo, če se jim hoče in kateri zamorejo.

Na Českem imajo nekateri kmetje navado, da krompirjevo zelenje gipsajo; vendar to se mora zgoditi pred cvetom in pred dežem.

Sedanje dui slovi in se priporočuje mnogo krompirjevih sort; na prvem mestu se povsod hvali že omenjeni, rani, rožnati krompir. Na dalje se priporočujejo sledeče sorte z angleškimi imeni in sicer za lahko zemljo 3 sorte namiznega krompirja a) Peerles, meljnata in bolj rodovitna sorta, kakor rožnati krompir. b) Late Rose (poznata sorta rožnatega krompirja, slovi zaradi rodovitnosti in trpežnosti) in c) Wellington white; — za rejo svinj pa se priporoča: orjaški krompir peščenik (Riesensandkartoffel), ker v peščenju in prodnati zemlji najboljše stori. V težki zemlji pa sodijo sledeče sorte namizne: Eraly Godrich (jako fina, rodovitna in rana sorta), Sebec, ponos Kalifornije (Stolz von Californien), ki izredno močno obrodi, in naposled še Jaksons white. Za rejo pa skušani gospodarji svetujejo v težki zemlji saditi: Kaliko, orjaški Marmont, Patersonovo Viktorijo in Bovinijino (slovi